

Nesna kommune

Omstilling

Handlingsplan, 2023

25.10.22 – Fra omstillingsutvalget

Plan gjelder for 2023

1. Innledning

Omstillingsarbeidet skal bidra til økt robusthet og styrke utviklingsevnen i næringslivet og kommunen. Nesna skal være en attraktiv kommune å bo i og attraktiv for næringsetableringer. #VelgNesna

Omstillingsarbeidet i Nesna skal bidra til 250 nye arbeidsplasser i løpet av omstillingsperioden (utgangen av 2025), i hovedsak innenfor havbruk, industri og utdanning, og 600 nye innbyggere.

Omstillingsprogrammet er en tidsavgrenset ekstrainsats for å få snudd en svært negativ utvikling i sysselsetting. Målet med regional omstilling er bidra til etablering av nye arbeidsplasser og styrke næringsgrunnlaget i kommuner og regioner som opplever stor nedgang i sysselsettingen (Kommunal- og moderniseringsdepartementet 2021).

Ifølge Forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler §18 vil måloppnåelsen bli vurdert opp mot:

- a) antall arbeidsplasser som er etablert eller sikret som følge av omstillingsarbeidet
- b) et styrket næringsgrunnlag, slik at kommunene og regionene fremstår mer robust og med en mer variert næringsstruktur
- c) styrket utviklingsevne i området i løpet av omstillingsperioden

Omstillingsarbeidet kommer til tillegg til kommunens ordinære næringsutviklingsarbeid.

Formålet med omstillingsplanen er å utvikle et strategisk plangrunnlag som begrunner og prioriterer bruken av ekstraordinære midler til næringsutvikling i Nesna.

1.1 Hva sier omstillingsplanen og endrede rammebetingelser for Nesna

Denne planen beskriver prioriteringer og aktiviteter som planlegges for 2023.

Det er endrede rammebetingelser for omstillingsarbeidet til Nesna etter behandlingen av statsbudsjettet for 2022. Sitasjonen er at 41 mnok er holdt igjen av statlige myndigheter etter behandlingen av statsbudsjettet for 2022. Begrunnelsen er at gjeninnføring av høyere utdanning på Nesna gjør at «behovet for omstilling og nye arbeidsplasser i næringslivet ikke lenger er tilstede.»

Nesna er dermed ikke lenger en omstillingskommune i nasjonal forstand, men kan benytte midler som allerede er overført til Nordland fylkeskommune (NFK) og til Nesna til omstillingsarbeid i 2022 og i 2023. (Ca 12mnok.) Dette arbeidet vil fortsette i 2023. Det er i tillegg en kommunal egenandel fra Nesna kommune som må utløses. Nesna kommune opplever derimot en sterk støtte fra Nordland fylkeskommune til sitt omstillingsarbeid.

Handlingsplanen for 2023 baseres på at disponible midler nå er rundt 8-10mnok, og foreslår en strammere prioritering av disse midlene til næringer som er identifisert av Proneo og Menon til å ha størst potensiale for nye arbeidsplasser. Havbruk, havvind, reiseliv, utdanning og å skape en næringsvennlig kommune.

Visjon for omstilling – ***Nesna attraktive lokalsamfunn i vekst.***

Det foreslås å rette omstillingmidlene mot prosjektene som har størst sysselsettingseffekt i Nesna.

Nesna har fantastiske muligheter som kan utløses av omstillingsprogrammet: Vi har:

- Naturgitte fordeler - naturen og naturressurser - havbruk, opplevelsesnæring og mineralnæring
- Mange lokale bedrifter med betydelig utviklingspotensial
- Betydelige industritradisjoner og sterke produksjonsmiljøer – og nært Mo i Rana
- Lang erfaring som vertskommune for offentlige arbeidsplasser - gode på og integrering og vertskap
- Betydelige kompetanseressurser å spille på.

Hva sier folk i Nesna om utviklingsmulighetene vi har for å skape nye arbeidsplasser? (Basert på webundersøkelse fra Proneo i 2021)

- Havbruk/fiskeoppdrett. Også landbasert oppdrett er definert inn her, det kommer også etablering av landbasert oppdrett på Nesna.
- Utdanning – høyere utdanning/lærerutdanning, men styrking av videregående opplæring. Utdanning rettet mot havbruk mulig?
- Industri – verftsindustri – maritime næringer/oljenæring. Men også småindustri av ulik karakter.
- Utnytte lokale fortrinn som kompetanse, nettverk og infrastruktur.
- Leverandørindustri til maritim og havbruk og energi. Teknologi-bedrifter rettet mot havbruk
- Reiseliv - turisme og opplevelsesnæring. Basert på naturgitte fordeler og beliggenhet
- Matproduksjon – blå og grønn åker. Foredling av fisk og landbruksprodukter. Sistnevnte småskala og kobling til reiseliv
- Servicenæringer inkludert leveranser til havbruk og energi
- Energi – grønn, havvind

Innsatsområdene som prioriteres basert på potensialet identifisert av Proneo i 2021 er:

- **Havbruk** – havbruksnæring og leverandørindustri og servicenæring rettet mot havbruksnæring.
- **Industri** – positiv utvikling i industrien nye forretningsområder, forbedringsarbeid for økt lønnsomhet og knoppskyttinger.
- **Reiseliv** – omfatter reiselivsnæring og opplevelser knyttet til natur, mat/matkultur.
- **Kompetanse/utdanning**. Bidra til å gjenreise høyere utdanning på Nesna i samarbeid med Nord universitet og andre tilbydere. (Fra desember 2021)
- **Attraktivitet for næringsliv** - utvikling av kommuneorganisasjonen til å bli mer næringsvennlig.

1.2 Om handlingsplanen

Det skal utarbeides årlige handlingsplaner. Handlingsplanen er en konkretisering av omstillingsplanens innsatsområder i strategier og mulige tiltak. Disse mulige tiltakene skal vedtas av besluttsende organer i omstillingsarbeidet i Nesna.

Handlingsplanen skal behandles av omstillingsutvalget for deretter å vedtas av kommunestyret i Nesna. Handlingsplanen gjøres tilgjengelig for allmennheten.

Oppstart av SMB-utvikling er beskrevet som delmål i alle innsatsområder med arbeidsplassmål, med tilhørende budsjett. Tanken her er at SMB-utvikling (forstudie og forprosjekt) skal settes i gang innen alle innsatsområdene, men dette kan være bransjeuavhengig.

Igangsatte tidligfaseprosjekter er ikke inkludert i Handlingsplanen for 2022, idet disse har finansiering.

2. Mål

2.1 Hovedmål for omstillingsarbeidet

Det er satt et mål for at omstillingsarbeidet i Nesna skal **bidra til å utvikle 250 nye arbeidsplasser** innen utgangen av 2025. I tillegg skal omstillingsarbeidet bidra til økt robusthet, styrket utviklingsevne i næringslivet og kommunen. Vi vet nå at rammebetingelsene er betydelig endret etter at de statlige midlene til omstilling ble holdt tilbake i statsbudsjettet for 2022, og Nesna har betydelig reduserte midler til omstilling. Ca 8-10 MNOK er nå disponibelt.

Arbeidsplasser skal regnes som bruttoarbeidsplasser.

Arbeidsplassene skal måles via innrapportering fra enkeltprosjekter ved hjelp av prosjektlederrapporten. I rapporteringen er det arbeidsplasser som kan henføres til omstillingsarbeidet gjennom støtte til enkeltprosjekter og tiltak som skal medregnes.

2.2 Delmål

For 2023 vil omstillingsarbeidet i Nesna arbeide for å oppnå følgende delmål utover arbeidet med de fem prioriterte områdene som er havbruk, industri/teknologi, reiseliv, utdanning og offentlige arbeidsplasser.

Delmål 2023:

- Øke innbyggertallet gjennom tilrettelegging for boligbygging
- Samarbeide med andre om tilflytting og rekruttering
- Dialog med eksisterende bedrifter om behov, hvordan skape vekst og utvikle nye ideer.
- Hjelp bedrifter med å nyttiggjøre seg virkemiddelapparatet mm
- Støtte opp om næringsforeningen på Nesna og næringsforum på Tomma
- Forstudie næringsvennlig kommune er igangsatt pr okt. 2022

Kommunikasjon som verktøy for å nå målene:

- Iverksette kommunikasjonsplan
- Flere tiltak for markedsføring og promotering av Nesna som attraktiv næringskommune
- Lage nye nettsider/infosider

Havbruk

Det er stort potensiale i havbruk og leverandørnæringen til denne. Havbruksnæringen har stor aktivitet i regionen og Nesna opplever at flere selskaper tar kontakt med ønske om å etablere seg i kommunen. Omstilling i Nesna skal legge til rette for havbruksnæringen og være med å identifisere og skape ringvirkninger og synergier.

Menon har på oppdrag for Sparebank1 Helgeland identifisert de næringene med sterkest vekstpotensial på Helgeland. Havbruk er den sterkeste. Tredobling av produksjon i havbruk innen 2035, med god vekst i hele verdikjeden. Fram mot 2035 vil verdens etterspørsel etter fisk som mat øke kraftig (5 prosent årlig).

I takt med at folk i store deler av verden blir rikere, vil de i stigende grad etterspørre sjømat som en kilde til høykvalitetsprotein. Fisk er også bedre for helsen enn andre proteinkilder. Effekten forsterkes av at sjømat er en av de proteinkildene som har det laveste karbonfotavtrykk.

Havbruksnæringen har stor aktivitet i regionen, og industrimiljøet i Mo i Rana er det største i Nordland. Nesnas mest åpenbare utviklingsmuligheter kan synes å ligge innenfor disses etterspørsel etter varer og tjenester. Her kan Nesna, med basis i eksisterende bedrifter og enkeltpersoner, utvikle leverandørnæring til havbruk og industri.

Regionalt perspektiv skal vektlegges i utviklingsarbeid og nettverksbygging.

Det skal gjennomgående arbeides med utvikling av innovasjons- og entreprenørskapskultur.

For 2023 vil omstillingsarbeidet i Nesna arbeide for å oppnå følgende delmål:

Delmål 2023:

- Legge til rett for oppdrett av torsk i Nesna kommune og at Nesna kommune blir en hovedbase
- Legge til rette for og bidra til samarbeid mellom aktørene om nye satsinger/etableringer
- Identifisere aktuelle verdikjeder og legge til rette for leverandørindustrien til havbruket
- Undersøke/kartlegge havområdet for mulige lokasjoner for havbruk
- Undervisningskonsesjon innen havbruk. Skal ha identifisert og igangsatt et utviklingsprosjekt innen havbruk slik at Nesna samfunnet kan få en undervisningskonsesjon innen havbruk via KVN. Prosjektet er startet opp i samarbeid med KVN, Tomma Laks og Kvarøy og prosjektgruppe er etablert medio oktober 22.

Industri og teknologi

Nesna har kompetanse og naturgitt fortrinn for vekst innen industri og teknologi. Det er betydelig aktivitet innen lokal industri og teknologi med planer for nye etableringer og nye ideer som kan skape ytterligere vekst. Store industrietableringer i Rana-regionen skaper muligheter for Nesna gjennom samarbeid og lokale ringvirkninger.

Verftsindustrien lokalt med Westcon i spissen er en solid aktør, som også nå ønsker å satse på produksjon og montasje av flytende vindturbiner.

Det skjer også nyutvikling innen teknologi: I 2020 ble AlumatiQ etablert og selskapet skal utvikle en anodeskifterobot som skal bidra til mer kostnadseffektiv, miljøvennlig og sikrere produksjon av aluminium. Et av selskapene som står bak AlumatiQ er leverandørbedriften Goodtech som har sine røtter innenfor elektro og automasjon, men som de siste årene har satset også på robotikk og 3D-rekonstruksjon.

Regionalt perspektiv skal vektlegges i utviklingsarbeid og nettverksbygging.

Det skal gjennomgående arbeides med utvikling av innovasjons- og entreprenørskapskultur

Delmål 2023:

1. Skal ha bidratt med tilrettelegging for å muliggjøre fremtidig produksjon av elementer til havvindmøller i Nesna. Prosjektet er igangsatt, og Nesna kommune omstilling støtter bla. med omstillingsmidler for å sikre en reguleringsplan i Langsetvågen. Det er industrikonsortiet rundt Westcon Helgeland som planlegger å etablere slik produksjon av havvindmøller.
2. Skal ha bidratt til å identifisere bedriftsetableringsprosjekter innen industri/teknologi, som ønsker å etablere seg i Nesna slik at disse velger Nesna
3. Legge til rette for å utvikle verftsindustrien og maritime næringer/oljenæringer videre
4. Vurdere videre deltakelse i Venture North I løpet av høsten 2022

5. Bidra til at bedriftene settes i stand til utviklingsarbeid og nettverksbygging i et regionalt perspektiv
6. Identifisere aktuelle sentrumsnære industriområder
7. Legge til rette for sjøretta næring
8. Påbegynne en prosess for utvikling av Nesna havn for større skip
9. Vurdere muligheten for å undersøke mineralforekomster i Nesna
10. Tilstrekkelig tilgang på kraft til næringsutvikling til rett tid og rett omfang(effekt), gjennom tett dialog med nettleverandør

Reiseliv

Innsatsområdet omfatter reiselivsnæringen og opplevelser knyttet til natur og mat/matkultur. Det er et stort potensial for utvikling og vekst i reiselivsnæringen. Menon har beregnet en firedobling av turismen innen 2035 på Helgeland. Reiselivsnæringen på Helgeland har et enormt potensial for utvikling og vekst frem mot 2035. I 2035 kan omsetningen firedobles fra dagens nivå og antallet arbeidsplasser tredobles til ca 4500.

Næringen sysselsetter ca 1500 personer i regionen i (2019). Den omsetter for drøye 1 milliard kroner. Da holder vi transportsektoren utenfor.

Reiselivsnæringen er liten sammenlignet med hva vi finner i regionen lengst nord i fylket: Lofoten/Vesterålen og Senja. De siste ni årene hadde den samme veksttakten på 6 prosent årlig. Helgeland har like stort potensial for utvikling av reiseliv som Lofoten, men må profilere regionen annerledes.

Nesna ligger meget godt plassert som porten til øyriket på Helgeland, og har sterke merkenavn innen opplevelsesnæring som eksempelvis Visit Nesna med sine havørn safari, og Helgeland Havhus som er profilert nasjonalt.

Regionalt perspektiv skal vektlegges i utviklingsarbeid og nettverksbygging.

Det skal gjennomgående arbeides med utvikling av innovasjons- og entreprenørskapskultur.

Delmål 2023:

- Igangsette tiltak for bærekraftig reiseliv i samarbeid med andre kommuner og selskaper i regionen
- Oppfordre til utvikling av lokale merkevareprodukter i landbruket
- Skal ha bidratt med å identifisere utviklingsprosjekter innen opplevelsesnæring, for eksempel oppstart av forstudie og forprosjekt SMB-utvikling
- Skal ha bidratt med å igangsette et utviklingsprosjekt knyttet til profilering og markedsføring i samarbeid med regionale aktører

Offentlige arbeidsplasser

Målsettingen for innsatsområdet er at Nesna skal være en attraktiv kommune for næringslivet å etablere, drive og utvikle bedrift i. Innsatsområdet vil ikke ha arbeidsplasser som målsetting. Innsatsområdet vil i hovedsakelig være et kommunalt ansvar. Omstillingsorganisasjonens rolle vil være knyttet til å øke kunnskapsgrunnlag, påpeke behov og initiere prosesser overfor kommunen.

Gjennom reetablering av campus Nesna, asylmottak og bosetting er det skapt grunnlag for vekst innenfor offentlig arbeidsplasser og offentlige finansierte arbeidsplasser i Nesna, først og fremst innen utdanning, men også helse/omsorg og integrering.

Regionalt perspektiv skal vektlegges også i arbeidet med attraktivitet for næringslivet.

Det skal gjennomgående arbeides med utvikling av innovasjons- og entreprenørskapskultur.

Delmål 2023:

1. Skal bidra i samarbeid med rådmann til at kommunen blir en bedre tilrettelegger for næringslivet som skal utvikle arbeidsplasser i Nesna
2. Forstudie næringsvennlig kommune gjennomført etter rammeverk fra Innovasjon Norge. Forstudie og forprosjekt næringsvennlig kommune gjennomført etter rammeverk fra Innovasjon Norge. Prosjektet har oppstart 12.10.22 i samarbeid med konsulentselskapet Essensi fra Bodø. Rådmann er prosjekteier.

Kompetanse/utdanning:

I henhold til omstillingsplanen for Nesna kommune skal omstillingsarbeidet «Bistå næringsliv med å avdekke behov og etterspørre kunnskap og kompetansehevende tiltak samt initiere og gjennomføre ulike tiltak». I forhold til dette er det startet arbeid mot ulike utdanningstilbydere:

Viken fagskole starter våren 2022 videreutdanning i Observasjon og vurderingskompetanse. Viken fagskole tilbyr med dette sitt første utdanningsprogram på Helgeland. Dersom det avdekkes behov for fagskoleutdanninger i regionen, som Nordland fagskole ikke kan levere, vil det være naturlig å henvende seg til Viken fagskole for å realisere disse.

Universitetet i Tromsø har fått en presentasjon av næringslivet på Nesna og regionen. Basert på dialogen så langt med universitetet kan det være aktuelt å arbeide videre i forhold til utdanningstilbud innen havbruk og reiseliv.

Det er opprettet dialog med Fagskolen Vestland i forhold til fagskoleutdanning innen havbruk. Denne dialogen bør følges opp, og sees i relasjon til et eventuelt høyere utdanningstilbud innen havbruk.

Reetablering av høyere utdanning på Nesna

Regjeringen har besluttet å reetablere høyere utdanning på Nesna, og har bedt Nord universitet om å gjenoppta aktivitetene ved campus Nesna. Det er besluttet at lærerutdanningene skal tilbakeføres fra Mo i Rana til Nesna fra og med høsten 2022. Dette er fulgt opp av Nord universitet.

I tillegg ønsker regjeringen at det skal utredes hvilke andre utdanningstilbud som kan lokaliseres til campus Nesna. Med bakgrunn i dette ønsker styret^[1] ved Nord universitet at det etableres et forpliktende samarbeid mellom Kunnskapsdepartementet, Nord universitet og lokale og regionale aktører er det igangsatt et utviklingsprosjekt. Prosjektet skal forslå hvilke nye studietilbud og fagmiljø som kan bygges opp på Nesna og som kan sikre god studentrekruttering og et godt studentmiljø på varig basis.

Nesna kommune, som vertskommune, er med i dette arbeidet. Det vil være rimelig å anta at Nord universitet ikke kan dekke alle behov for utdanning som avdekkes i en slik utredning. Omstillingsorganisasjonen bør i denne sammenheng bringe videre eventuelle behov som avdekkes i dialog med næringslivet, de behov som allerede er avdekket gjennom Nordlandsforsknings kompetansekartlegging innenfor havbruk og utredningen foretatt av Styringsgruppen for høyere utdanning på Helgeland.

Dette vil bidra til å styrke den videre utviklingen på campus Nesna, samt de ulike næringsaktørene med behov for kompetansehevende tiltak.

Delmål 2023:

- Som vertskommune for videregående opplæring og høyere utdanning, bringe videre utdanningsbehov som avdekkes i dialog med næringslivet, slik at KVN, Nord universitet og andre kan tilby studier og studieløp det er behov for og som kan bidra til utvikling, verdiskaping og arbeidsplassvekst.
- Legge til rette for å beholde og tilgjengeliggjøre kompetanse lokalt.
- Bidra inn i Nord universitets sitt prosjekt for utvikling av Nesna som studiested
- Skal være en god vertskommune for KVN, og bidra til å utvikle deres studietilbud slik at attraktiviteten forsterkes og KVN blir mer robust.
- Støtte opp om KVN's planer for at Nesna skal kunne satse på å utvikle tiltak for inkludering av unge i utdanning og arbeid.
- Undervisningskonsesjon innen havbruk. Skal ha identifisert og igangsatt et utviklingsprosjekt innen havbruk slik at Nesna samfunnet kan få en undervisningskonsesjon innen havbruk via KVN. Prosjektet er startet opp i samarbeid med KVN, Tomma Laks og Kvarøy og prosjektgruppe er etablert medio oktober 22.

2.3 Effektmål

Den direkte effekten av omstillingsarbeidet vil være realiseringen av resultatmålet på 250 nye arbeidsplasser.

Dette vil legge grunnlaget for et mer robust og bærekraftig næringsliv og et attraktivt lokalsamfunn.

For å følge utviklingen foreslås følgende årlige måleindikatorer:

Måleindikatorer

- Sysselsettingsutvikling i form av arbeidsplassvekst
- Nyetableringer – etableringsfrekvens
- Befolkningsutvikling og demografisk sammensetting
- Kommune NM

En ønsker å legge opp til raskt å kunne korrigere strategi underveis i omstillingsarbeidet. Kunnskap om de ulike effektene av omstillingsarbeidet vil utvikles løpende, blant annet gjennom å foreta ulike målinger underveis.

Midler avsatt til hvert innsatsområde kan underveis omfordeles mellom innsatsområdene. Innenfor hvert innsatsområde kan midler også omfordels mellom de angitte mulige tiltak

Budsjett og finansiering

Finansiering 2023

Forutsetninger for denne planen:

Denne planen gjelder for 2022 og de økonomiske rammene som foreslås benyttet er opp til ca 7-8 mnok for 2023. De totale rammene for omstillingsprogrammet i Nesna som per nå er bevilget er 15 mnok. I tillegg kommer noe fylkeskommunale og kommunale midler. Det foreslås at omstillingsprogrammet varer i 3 år, 2022-2024.

De 6 mill. kroner (Nordland fylkeskommune med 5 mill. kroner og Nesna kommune med 1mill. kroner) som er forbrukt i 2020 og 2021 på tidligfase prosjekter og strategi- og forankringsfasen er ikke tatt med i budsjettet for 2021, men er lagt inn i totalbudsjettet for hele omstillingsperioden.

De tidligfaseprosjekter som er igangsatt er:

- Folkehøgskole
- Utdanning, FOU, campusutvikling, museumsprosjekt
- Utenforskap – bosetting, barnevern, kvalifisering/opplæring
- Industrisatsing
- Utredning av kompetanse- og utdanningsbehov i havbruket
- Nettverk og strategi for reiselivet – regionalt prosjekt
- Venture North deltagelse
- Strategi- og forankringsfasen

Prosjektstyring/PLP:

Det legges til grunn at PLP skal brukes i alle prosjekter. PLP er en prosjektstyringsmetode oget begrepsapparat, utviklet av Innovasjon Norge. PLP opererer med faseinndelt prosjektgjennomføring, fast organisering og faste roller, tydelig beslutningsprosess og gode rutiner for oppfølging og kvalitetssikring. PLP legger vekt på personlig ansvar, forpliktendesamarbeid og resultat. Se mer på www.regionalomstilling.no.

